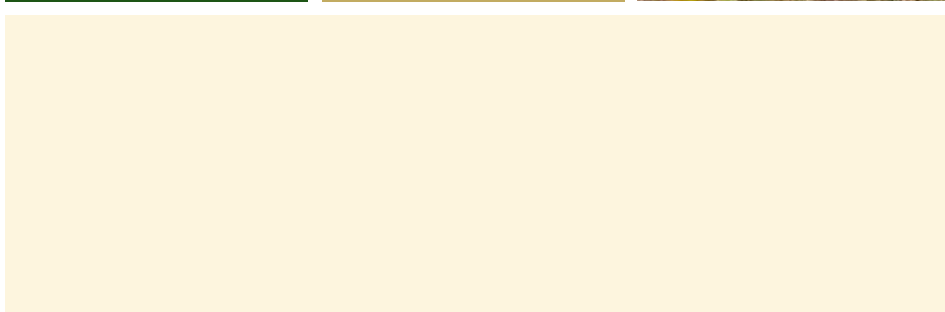
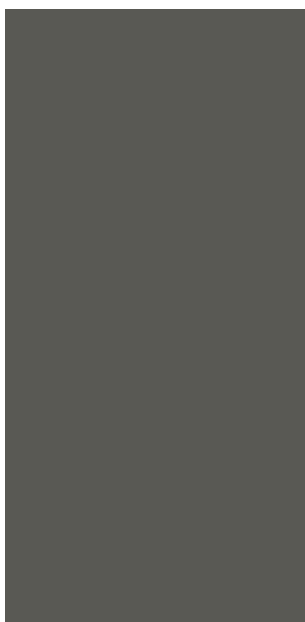

Bidrag och ersättningar för skador av rovdjur

Riktlinjer för Örebro län

Länsstyrelsen
Örebro län

Bidrag och ersättningar för skador av rovdjur
Riktlinjer för Örebro län

Titel: Bidrag och ersättningar för skador av rovdjur. Riktlinjer för Örebro län
Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län
Diarienummer: 218-4736-2024
Utgivningsår: 2024
Omslagsbild: Viltskadecenter, fotograf Hans Bjurling

Om riktlinjerna

Riktlinjerna avser den del av viltskademedlen som gäller rovdjur. Även förebyggande arbete mot och ersättningar för skador av stora betande fåglar i gröda omfattas av viltskademedel, men ingår inte i dessa riktlinjer.

Riktlinjerna gäller tills vidare. De ska utvärderas kontinuerligt och vid behov uppdateras. De ska utgöra stöd och vägledning för Länsstyrelsen vid frågor gällande användning av viltskademedel i länet.

Länets viltförvaltningsdelegation beslutade att godkänna dessa riktlinjer den 5 september 2024 i enlighet med 3 § förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

Innehåll

BESTÄMMELSER OM BIDRAG TILL FÖREBYGGANDE	
ÅTGÄRDER OCH ERSÄTTNING FÖR VILTSKADA	6
Viltskadecenters rekommendationer	6
SKADEFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER FÖR SKYDD AV TAMDJUR	7
Bidrag till rovdjursavvisande stängsel	7
Riktlinjer för Örebro län	7
Bidrag för röjning under rovdjursavvisande stängsel	8
Riktlinjer för Örebro län	8
BIDRAG TILL SKYDDSVÄSTAR FÖR JAKTHUNDAR.....	8
Riktlinjer för Örebro län:	9
Bidrag till boskapsvaktande hundar	9
Riktlinjer för Örebro län:	9
ERSÄTTNINGAR VID ANGREPP	10
Ersättning för akutåtgärder efter rovdjursangrepp	10
Riktlinjer för Örebro län:	10
Ersättning för kostnader efter rovdjursangrepp	11
Ersättning för rovdjursangrepp på hund	11
Riktlinjer för Örebro län:	12
REFERENSER.....	12

Bakgrund

Riksdagen har slagit fast att de stora rovdjuren hör hemma i den svenska naturen. Samtidigt ska tamdjurshushållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Enligt Viltskadeförordningen (2001:724) kan bidrag av statsmedel, i mån av tillgång på medel, lämnas för åtgärder för att förebygga skada av vilt och för att ersätta skada av fredat vilt. Naturvårdsverket tilldelar årligen länsstyrelserna så kallade viltskademedel för ändamålet.

I Örebro län är varg sen länge etablerad, vargstammen är bland de tätaste i landet och det finns varg och lodjur i hela länet. Viltskademedlen används här främst till att bygga och underhålla rovdjursavvisande stängsel, för att förebygga skador på tamdjur orsakade av varg. De som ändå drabbas av skador får ersättning för skadorna.

Viltskademedlen är en viktig del för att öka acceptansen för de stora rovdjuren och att upprätthålla förtroendet för rovdjursförvaltningen. De fyller också en viktig funktion för att värna livsmedelsproduktionen i länet och i landet. Den svenska livsmedelsstrategin har som övergripande mål en konkurrenskraftig livsmedelskedja och ökad produktion av livsmedel i Sverige. Länsstyrelsen arbetar för att livsmedelsstrategin ska få genomslag i länet.

I takt med att rovdjuren sprider sig alltmer söderut i landet kommer behovet av viltskademedel troligen att öka. Det är viktigt att framhålla viltskademedlens betydelse för förtroendet för rovdjursförvaltningen och för landets livsmedelsförsörjning. Tillräckligt med medel behöver tilldelas för att undvika att behöva prioritera hårdare i framtiden.

Bestämmelser om bidrag till förebyggande åtgärder och ersättning för viltskada

Följande bestämmelser styr hur viltskademedlen får användas och ligger till grund för de övergripande riktlinjerna för Örebro län:

- Viltskadeförordningen (2001:724)
- Förordning (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn.
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:5) om bidrag och ersättningar för viltskador.

Bidrag och ersättningar kan lämnas i mån av medel. Vid prövningen av bidrags- och ersättningsärenden ska enligt 11 § viltskadeförordningen särskilt beaktas om viltet får jagas, skadans omfattning samt möjligheterna att genomföra en effektiv skydds jakt eller andra skadeförebyggande åtgärder.

Aktuella bestämmelser visas i tonade textutor i texten som följer nedan.

Viltskadecenters rekommendationer

SLU Viltskadecenter (VSC) är ett nationellt centrum för kunskap om vilt, viltskador och samhälle. VSC tar på uppdrag av Naturvårdsverket fram rekommendationer beträffande bidrag och ersättningar för rovdjursangripna tamdjur och hundar enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) och Naturvårdsverkets föreskrifter om bidrag och ersättningar för viltskador (NFS 2018:5). De belopp som anges i rekommendationerna justeras utifrån förhöjt prisbasbelopp en gång om året.

Rekommendationerna är inte bindande, men en fördel med att använda dem är att det ger en likartad bedömning över hela landet.

Skadeförebyggande åtgärder för skydd av tamdjur

Enligt förordning och föreskrifter kan bidrag lämnas i mån av medel, till åtgärder som har dokumenterad skadeförebyggande effekt eller som på sannolika skäl bedöms kunna ge skadeförebyggande effekt. Bidrag lämnas bara för skydd av egendom i näringsverksamhet. Undantag får göras för hundar och i andra fall om särskilda skäl finns. Företaget får inte ha ekonomiska svårigheter eller betalningskrav. Bidrag får lämnas med upp till 100 % av kostnaden exklusive moms (för privatpersoner upp till 80% av kostnaden inklusive moms).

Bidragmottagaren ska lämna uppgifter om hur bidraget har använts och vilka resultat som åtgärderna har lett till, samt andra uppgifter som Länsstyrelsen eventuellt efterfrågar.

Bidrag till rovdjursavvisande stängsel

Det vanligaste sättet att skydda sina tamdjur är att sätta upp ett rovdjursavvisande stängsel, bestående av ett 5-trådigt elstängsel eller ett fårnät kompletterat med 1-2 eltrådar. Flyttbara elstängselnät kan användas som ett alternativ vid specifika behov. De viktigaste egenskaperna för att hindra rovdjur från att ta sig igenom stängsel är att eltrådarna håller relativt hög spänning, att avståndet inte är för stort mellan eltrådarna och mellan eltrådar och mark samt att eltrådar eller nät är väl spända. Hörnkonstruktionerna måste vara kraftiga för att trådar och nät ska kunna spännas ordentligt.

Bidrag till elaggregat för stängslet kan lämnas enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse. Mottagaren får inte ha tagit emot mer än 20 000 euro i statligt stöd av mindre betydelse under de senaste tre åren (inklusive nuvarande år).

Riktlinjer för Örebro län

1. Bidrag lämnas till får- och getbesättningar i eller i närheten av befintliga vargrevir, vilket i praktiken betyder i hela Örebro län.
2. Besättningar som har haft dokumenterade angrepp det senaste året ska prioriteras.
3. Besättningar med 10 får eller fler, alternativt 10 getter eller fler, ska prioriteras.
4. Bidrag lämnas normalt inte till åtgärder för att skydda hästar eller nötkreatur då skador på nöt och häst är sällsynta. Bidrag kan dock ges i särskilda fall, till exempel efter dokumenterade angrepp på gården. Då ges i första hand bidrag till en mindre del av betesmarken, exempelvis till en mindre fölnings- eller kalvningsfälla.
5. Bidragets storlek beräknas enligt Viltskadecenters (VSC) rekommendationer om kronor per meter stängsel samt för elaggregat. Beloppen i rekommendationerna planeras att räknas upp årligen efter prisindex.
6. Stängslet ska sättas upp på mark som utnyttjas under minst fem betessäsonger efter godkänd besiktning.

7. Stängslen ska ha en sådan tillsyn och skötsel att funktionen upprätthålls under fem år efter godkänd besiktning. Gäller alla typer av stängsel.
8. Stängslet ska sättas upp enligt VSC:s riktlinjer. I första hand ska permanenta stängsel användas. Flyttbara elstängselnät kan användas som ett alternativ vid specifika behov. Elstängselnät ska tas ner efter varje betessäsong och får aldrig sitta uppe under vintern.
9. Länsstyrelsen erbjuder kostnadsfri rådgivning och besiktning av stängsel.
10. För att länsstyrelsen ska kunna kontrollera att bidraget inte överstiger den totala kostnaden för stängslet behöver alla kostnader för stängslet, samt uppgift om eget arbete i antal timmar redovisas. VSC:s rekommendation om kronor per timme för eget arbete används för kostnadsberäkningen.
11. Utbetalning av bidrag sker efter godkänd besiktning av besiktningspersonen och efter inlämnad redovisning av kostnader för stängslet.
12. Äldre rovdjursavvisande stängsel som inte längre är i fullgott skick kan beviljas bidrag med halva schablonsumman för renovering av stängslet. Länsstyrelsen och djurägare bör samråda kring befintliga stängsel för att avgöra om det är möjligt att nå ett resultat som uppfyller kriterierna för rovdjursavvisande stängsel innan ansökningar beviljas.

Bidrag för röjning under rovdjursavvisande stängsel

För att det rovdjursavvisande stängslet ska fungera bra och hålla tillräcklig strömstyrka behöver växtlighet under stängslet röjas bort. Bidrag till sådant underhåll av rovdjursavvisande stängsel kan lämnas enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse. Mottagaren får inte ha tagit emot mer än 20 000 euro i statligt stöd av mindre betydelse under de senaste tre åren (inklusive nuvarande år).

Riktlinjer för Örebro län

1. Bidrag kan lämnas för röjning maximalt en gång per år och stängsel.
2. Bidrag får ges till godkända rovdjursavvisande stängsel av alla typer. Stängslet ska vara godkänt som rovdjursavvisande och i fullgott skick. Stickprovskontroller görs på stängsel äldre än fem år.
3. Röjning under stängslet ska ha utförts under innevarande betessäsong.
4. Bidragsbelopp i kronor per meter stängsel lämnas enligt VSC:s rekommendation.
5. Det finns ett stort värde i att alla hagar med rovdjursavvisande stängsel underhålls. Om brist på medel skulle uppstå bör dock bidrag för röjning av äldre rovdjursavvisande stängsel runt hagar som betas av får eller getter prioriteras (även vid sambete eller växelbete med andra djurslag).

Bidrag till skyddsvästar för jakthundar

Jakthundar som släpps lösa för jakt i vargrevir löper risk att angripas av varg. Länsstyrelsen får lämna bidrag för att förebygga skador på hund till enskilda personer med högst 80 % av kostnaden inklusive moms.

Riktlinjer för Örebro län:

Länen i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet, MFO, har gemensamt kommit överens om att VSC:s rekommendationer bör följas för att likrikta samt förenkla förfarandet av bidrag till skyddsväst för hund (dnr. 3179–2021).

1. Bidrag lämnas enligt VSC:s rekommendationer med 50% av kostnaden inklusive moms, upp till det maxbelopp som anges.
2. Bidrag ges till en hund per person och år, riktat till hundar som används vid löshunds jakt i vargrevir.
3. Bidrag betalas enbart ut till de västar som rekommenderas av VSC och som anses skydda mot varg genom att avbryta eller fördröja ett eventuellt angrepp.
4. Västen ska vara inköpt inom 1 år innan ansökan har inkommit till Länsstyrelsen.
5. Bidrag utgår inte för extrautrustning som skyddar mot vildsvin, halsband med ljus, GPS-fickor till väst eller annan utrustning som inte i huvudsyfte skyddar mot angrepp från varg.
6. Ansökan ska skickas in till det län där man huvudsakligen jagar.

Bidrag till boskapsvaktande hundar

Boskapsvaktande hundar kan i undantagsfall vara ett alternativ för att förebygga rovdjursangrepp där rovdjursavvisande stängsel inte kan användas. Djurägaren måste ha stor erfarenhet och vara väl medveten om vad det innebär att hålla sådana hundar och vilket ansvar åtgärden innebär. Metoden kan innebära en begränsning av allemansrätten, även om hundarna ska vara vänligt inställda mot människor är boskapsvaktare inte en lämplig åtgärd i hagar med genomgående vandringsleder.

För att hålla en boskapsvaktande hund krävs en dispens från 16 § Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Riktlinjer för Örebro län:

1. Bidrag till inköp av boskapsvaktande hund och dispens från §16 Lag (2007:1150) om tillsyn av katter och hundar kan bara beviljas i särskilda fall, enligt VSC:s rekommendationer.

VSC rekommenderar att dispens endast ges till djurbesättningar som uppfyller vissa av kriterier. Mer information finns på VSC:s webbplats: <https://www.slu.se/viltskadecenter/>.

Ersättningar vid angrepp

Enligt förordning och föreskrifter kan ersättning lämnas i mån av medel, om det är uppenbart oskäligt att den skadelidande själv ska svara för de kostnader som skadan medför. Ersättning får bara lämnas för egendom som används i näringsverksamhet (undantag får göras om särskilda skäl finns). Företaget får inte ha ekonomiska svårigheter eller betalningskrav. Ersättning får lämnas med upp till 100 % av kostnaden exklusive moms.

I prövningen av en ansökan om ersättning för viltskador ska det särskilt beaktas om viltet får jagas, skadans omfattning samt möjligheten att genomföra en effektiv skydds jakt eller andra skadeförebyggande åtgärder.

Den som har drabbats av viltskada ska anmäla det till länsstyrelsen direkt efter att skadan har upptäckts. Länsstyrelsen ska besikta skadan snarast möjligt. Länsstyrelsen får endast lämna ersättning för viltskada som anmälts och besiktigats (undantag får göras om särskilda skäl finns). Ansökan om ersättning ska vara inkommen inom tre månader efter det att skadan inträffat. Eventuella kvitton avseende kostnader för veterinärvård, ordinerade mediciner, kostnader för sökande efter saknade djur och för andra kostnader som angreppet orsakat ska bifogas.

Ersättning för akutåtgärder efter rovdjursangrepp

Risken är stor för ytterligare angrepp de närmast följande dagarna och veckorna efter ett rovdjursangrepp. Man bör därför vidta akuta åtgärder snarast möjligt efter ett angrepp.

Till företag verksamma inom primär jordbruksproduktion får ersättning för kostnader, inbegripet arbetstid, ges till följande förebyggande åtgärder i samband med rovdjursangrepp:

- att flytta djur till mindre skadeutsatta beten,
- att ställa in djur vid en tidigare tidpunkt än som planerats,
- extrafoder med anledning av flytt av djur,
- bevakning av djur, och
- uppsamling av kadaver.

Riktlinjer för Örebro län:

1. Länsstyrelsens besiktningspersoner kan ge råd om olika förebyggande åtgärder och tillsammans med djurägaren bedöma vilka akutåtgärder som är lämpliga i den aktuella situationen, för att förebygga ytterligare angrepp.

2. Länsstyrelsen kan hjälpa till med tillfälliga lösningar, som att sätta upp akutstängsel med elnät eller ett så kallat "lapptyg". Länsstyrelsen har även olika ljus- och ljudskrämmor att låna ut i mån av tillgång.
3. Ersättning för akutåtgärder lämnas enligt VSC:s rekommendationer.

Ersättning för kostnader efter rovdjursangrepp

Länsstyrelsen får lämna ersättning endast för följande kostnader.

Enligt viltskadeförordningen:

- Dödade djur
- Materiella skador på jordbruksbyggnader, jordbruksmaskiner och lager, inklusive arbete med reparation.
- Veterinärkostnader för behandling av skadade djur och medicin ordinerad av veterinär.
- Arbetskostnader i samband med sökandet efter saknade djur.

Enligt förordningen om statligt stöd av mindre betydelse:

- Hemtagning av djur efter angrepp.
- Egenvård av skadade djur.
- Värdeminskning på skadade djur.
- Avlivning av djur med anledning av angreppet.
- Extrakostnader för inköp av foder med anledning av viltskador.
- Transport av kadaver till destruktionsanläggning och destruktionsarbete.

Ersättning för rovdjursangrepp på hund

- För en försäkrad hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller örn får ersättning lämnas med högst 5 000 kronor för självrisk i försäkring. Därutöver får ersättning lämnas för andra styrkta kostnader som skadan föranlett och som inte omfattas av försäkringskyddet med högst 8 000 kronor.
- För oförsäkrad hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller örn får ersättning lämnas med högst 10 000 kronor för veterinärvård eller andra styrkta kostnader som skadan föranlett.
- För såväl försäkrad som oförsäkrad hund får ersättning lämnas för hund som dödsats eller avlider eller avlivs efter att ha skadats av varg, björn, järv, lo eller örn med högst 25 000 kronor. Ersättning får lämnas för veterinärvård, andra kostnader och avliden eller avlivad hund om dödsfallet är en följd av skadan.
- Länsstyrelsen får inte lämna ersättning för hund som skadats eller dödsats vid jakt, jaktträning, jaktprov eller motsvarande om skadan är orsakad av den djurart som jagades (undantag får göras i särskilda fall).

Riktlinjer för Örebro län:

1. Ersättning för kostnader vid rovdjursangrepp lämnas enligt VSC:s rekommendationer.
2. VSC:s rekommendation om sänkt ersättning i fall där äldre rovdjursavvisande stängsel inte är i fullgott skick, riskerar att bli godtycklig och ska endast användas vid extrema omständigheter.

Referenser

SFS 2001:724. Viltskadeförordningen. Sveriges riksdag.

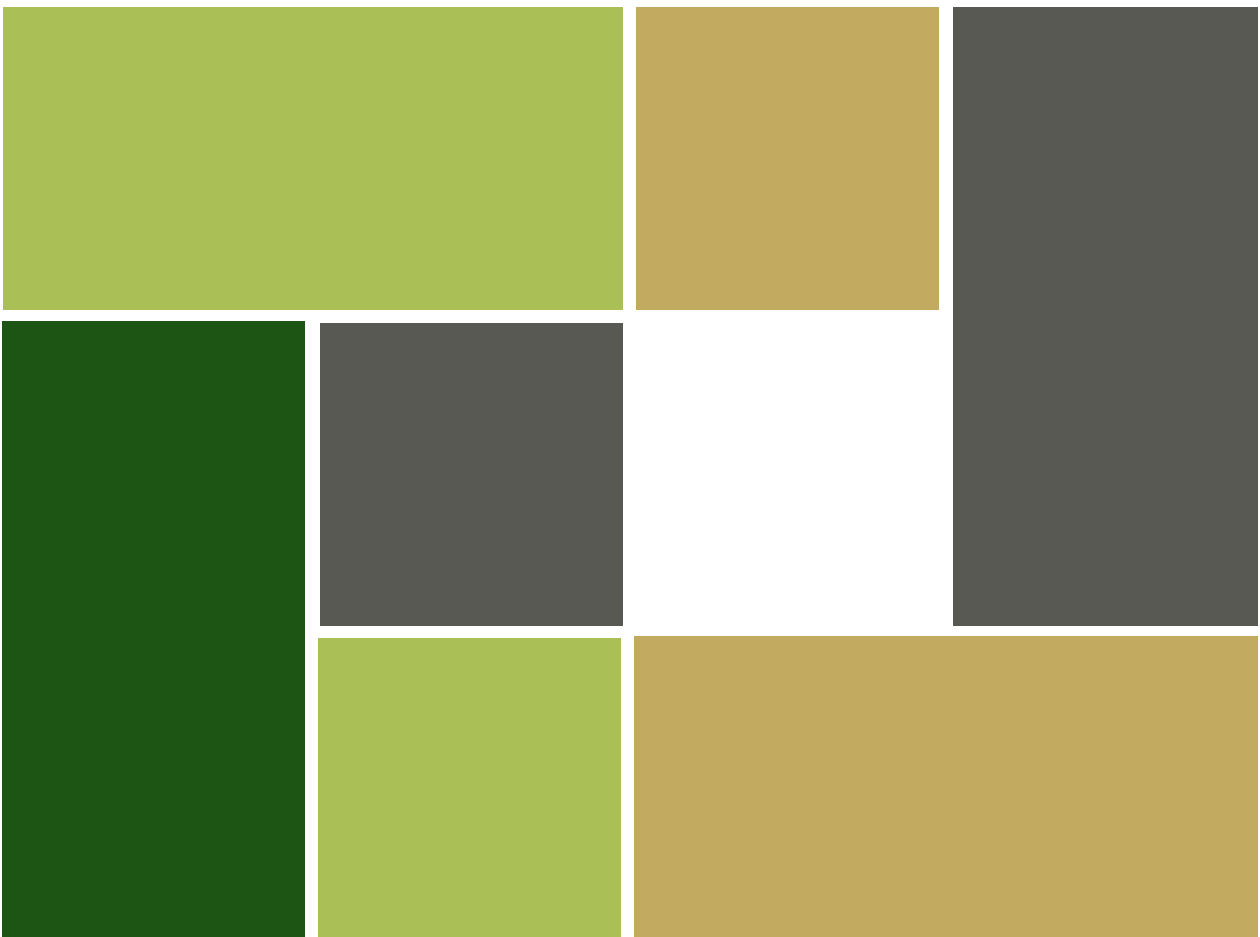
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/viltskadeforordning-2001724_sfs-2001-724/

NFS 2018:5. Naturvårdsverkets föreskrifter om bidrag och ersättningar för viltskador.

Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/nfs/2018/nfs-2018-5-k.pdf>

Viltskadecenters rekommendationer bidrag och ersättningar tamdjur och hundar

<https://www.slu.se/viltskadecenter/>

Länsstyrelsen
Örebro län

www.lansstyrelsen.se/orebro